

УЗГОДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ З УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА СТАДІЯХ ПРОЄКТУВАННЯ

В теорії ризиків підкреслюється важливість переліку ризиків, що враховуються у бізнес-плануванні. Ризики поділяються на прості та складні. При цьому складні (складені) ризики є об'єднанням простих, а прості ризики визначаються повним переліком непересічних подій, тобто кожна з них розглядається як незалежна від інших.

На прикладі стадії функціонування виробничого проекту об'єкта виробництва надано переліки простих ризиків (табл. 1).

Таблиця 1- Стадія функціонування: фінансово-економічні ризики

Прості ризики	Негативний вплив на прибуток	Методи компенсації ризику
Нестійкість попиту	Падіння попиту із зростанням цін	Прогнозування галузевої динаміки цін
Поява альтернативного продукту	Зниження попиту	Диверсифікація капітальних вкладень між різноманітними видами діяльності
Зниження цін конкурентами	Зниження цін	Прогнозування галузевої динаміки цін
Збільшення виробництва у конкурентів	Падіння продажів або зниження цін	Зовнішнє страхування ризику (хеджування продажів)
Зростання податків	Зменшення чистого прибутку	Зовнішнє страхування ризику (хеджування продажів)
Платоспроможність споживачів	Падіння продажів	Прогнозування галузевої динаміки цін
Зростання цін на ПММ	Зниження прибутку через зростання цін	Прогнозування галузевої динаміки цін; зовнішнє страхування ризику (хеджування закупок)

Оцінка ризику проводиться окремо для кожної стадії проекту і для всього проекту в цілому. Оцінка ймовірності настання ризику здійснюється методом експертних оцінок. Для проведення цієї роботи надається перелік простих ризиків проекту і оцінюється ймовірність їх настання відповідно до наступної системи оцінок:

- ризик розглядається як несуттєвий;
- ризик, швидше, не реалізується;
- про настання події нічого певного сказати не можна;
- ризик, швидше, виявиться;
- ризик напевно реалізується.

На передпроектній стадії виокремлюють групи пріоритетних ризиків та низку відповідних заходів щодо їх профілактики та нейтралізації.

Загальну оцінку ризику проекту пропонується розрахувати за формулою, оцінити загальну суму кількості балів усіх окремо обраних ризиків:

- < 25 — проект розглядається як не ризиковий;
- < 50 — ризик проекту, швидше, не реалізується;
- < 75 — область підвищеного ризику;
- < 100 — ризик проекту, швидше, реалізується;
- > 100 — проект напевно виявиться ризиковим.

$$P_i = \sum S_i,$$

де P_i — вірогідність загального ризику проекту;

S_i — бальна оцінка простого ризику.

Якщо, наприклад, загальна оцінка ризику проекту 30 балів, то це свідчить про нижчий від середнього стан ризиковості цього проекту.

Для більш точної оцінки імовірності настання подій, що пов'язані з кожним простим ризиком, рекомендується використання думки експертів. Кожному експерту, який працює окремо, надається перелік первинних ризиків та пропонується оцінити імовірність їх настання. У такому випадку використовується формула:

$$P = \sum \frac{S_i}{E_n}$$

де P_i — імовірність загального ризику проекту; S_i — бальна оцінка простого ризику; E_n — кількість експертів.

Зазначимо, що спільними в господарській практиці є три основні принципи зниження ризику:

- не ризикувати більше, ніж дозволяє власний капітал;
- не забувати про наслідки ризику;
- не ризикувати великим заради малого.

Концепція ризик-менеджменту – це набір компонентів, які надають основи і організаційні заходи для проектування, впровадження, моніторингу, аналізу та постійного вдосконалення ризик менеджменту у всій організації . Основи включають політику, цілі, доручення та зобов'язання управляти ризиками. Організаційні заходи включають планування, відносини, звітність, ресурси, процеси і діяльність. Концепція ризик-менеджменту включена в загальну стратегію організації, оперативну політику і діяльність.

Організації всіх типів і розмірів стикаються з внутрішніми і зовнішніми чинниками і впливами, із-за яких стає неможливо визначити, яким чином і коли вони досягнуть своїх цілей. Вплив невизначеності на цілі організації визначається як «ризик». Будь-яка діяльність організації пов'язана з ризиком. Організації управляють ризиком за допомогою його ідентифікації, аналізу та подальшого вирішення, чи його слід піддати обробці з метою задоволення критеріїв ризику. Протягом всього процесу організації здійснюють комунікації і консалтинг з зацікавленими сторонами, управляють і аналізують ризик і засоби управління, які модифікують ризик з метою забезпечення того, що подальша обробка ризику не потрібна. Так, Міжнародний Стандарт описує цей систематичний і логічний процес в деталях[2].

У той час як всі організації управляють ризиком до певної міри, цей

Міжнародний Стандарт встановлює деякі принципи, при виконанні яких управління ризиками стає більш ефективним. Цей Міжнародний Стандарт рекомендує організаціям розвивати, впроваджувати та постійно поліпшувати систему, метою якої є інтеграція процесу управління ризиками з керівництвом, стратегією і плануванням, управлінням, процесами звітності, політикою, цінностями і культурою.

Ризик-менеджмент можна застосувати до цілої організації, до її структурі рівнів, у будь-який час, також як і до певних функцій, проектів та видів діяльності.

Не дивлячись на те, що практика ризик-менеджменту розвинулася після тривалого часу і в рамках багатьох галузей для задоволення різних потреб, впровадження послідовних процесів в рамках всебічної системи може допомогти гарантувати, що ризик управляється ефективно, раціонально і послідовно у всій організації. Загальний підхід, описаний в Стандарті, зображує принципи і керівництво для управління будь-якою формою ризиків систематичним і прозорим способом для будь-якої галузі.

Коли система ризик-менеджменту впроваджена і підтримується, управління ризиками дозволяє організації:

- збільшити ймовірність досягнення цілей,
- підтримувати попереджуваче управління,
- покращити фінансову звітність,
- покращити обізнаність про необхідність ідентифікувати і обробляти ризик у всій організації,
- поліпшити ідентифікацію можливостей і обробки ризиків,
- встановити надійну основу для прийняття рішень і планування,
- ефективно розподілити і використовувати ресурси для обробки,
- поліпшити оперативну ефективність і результативність.

Цей перелік призначений для широкого кола зацікавлених сторін включаючи: відповідальних осіб за розвиток політики ризик-менеджменту в

організації; відповідальних осіб за забезпечення того, що ризик ефективно керують у всій організації або в якійсь певній області, проект або діяльності; осіб, яким необхідна оцінка продуктивності в області управління ризиками.

Поточні процеси управління багатьох організацій включають компоненти управління ризиками, також багато організацій вже офіційно прийняли формальні процеси управління ризиками для особливих типів ризиків або обставин. У таких випадках організація може виконувати аналіз існуючих практик та процесів управління ризиками.

Не дивлячись на те, що Міжнародний Стандарт пропонує концептуальні керівні принципи, що його метою не є проголошення однаковості ризик менеджменту у всіх організаціях. При розробці та впровадженні проектів і концепцій ризик менеджменту слід враховувати різні потреби кожної організації, конкретні цілі, контекст, структуру, операції, процеси, функції, проекти, продукцію, послуги та активи, а також практичну роботу.

Передбачається, що стандарт буде використовуватись для узгодження процесів з управління ризиками в існуючих і майбутніх стандартах. Він надає загальний підхід при сприянні стандартами, в яких мова йде про особливі ризики та/або ризикових сферах, не замінюючи дані стандарти. Успіх менеджменту ризиків залежить від ефективності управлінської концепції, яка надає основи і угоди до впровадження в організацію на всіх її рівнях.

Список використаних джерел:

1. Аналіз моделювання та управління_економічними ризиками Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана URL: <https://studfile.net/preview/11960949/page:4/>

2. Васильєва Т. А. Економічний ризик : методи оцінки та управління: навч. посібник / [Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, Я. М. Кривич та ін.]; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, канд. екон. наук Я. М. Кривич. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2015. 208 с.

3. Герасименко О. М. Еволюція світового ризик менеджменту Інвестиції:

практика та досвід № 12/2017 С 26-31

4. ISO/IEC GUIDE 73:2002. Risk management-Vocabulary Guidelines for use in standards. International Organization for Standardization, 2012 URL

Кононова Ірина Володимирівна,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри аналітичної економіки
та менеджменту ФСПОУ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Пацкан Артур Михайлович,
ЗВО спеціальності 051 “Економіка”
заочної форми навчання
Дніпропетровського державного

ДЕРЕГУЛЯЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток національної економіки через подолання соціально-економічних труднощів потребує вирішення проблем державного регулювання економічних відносин.

Сьогодні дерегуляція є одним з основних елементів нової моделі розвитку України та складовою частиною європейської інтеграції. А останнім часом дерегуляція визнана одним з пріоритетних напрямів реформування національної економічної системи, особливо з врахуванням його націленості на створення фінансово-самодостатнього інституту місцевого самоврядування, забезпечення сприятливих умов для динамічного розвитку підприємництва та, як наслідок, гідного рівня життя населення країни.

Серед науковців, які присвятили свою увагу дослідженню питань дерегуляції, слід відзначити З. Варналія, І. Соколову, М. Кизима, О. Іванову, Т. Чечетову-Терашвілі, Н. Розанову, М. Кропивко, М. Ксенофонов та багато інших.

Не дивлячись на акцентування уваги на дерегуляції господарської